

Val '94

Mikkjal Sørensen, lögtingsmaður:

Nýtsluskatt heldur enn inntøkuskatt

Tað er avgjört neyðugt at broyta skattalógina, soleiðis at inntøkuskatturin lækkar, og nýtsluskatturin økist. Tað heldur í hvussu so er Mikkjal Sørensen, lögtingsmaður:

- Vit kunnu læra av tí, danir hava gjørt. Teir hava lækkað inntøkuskattin nógv, samstundis sum grøn avgjöld eru komin. Hetta er ikki nakað, sum verður gjørt eftir einum degi, og sjálvsagt skal slík skipan lagast eftir føroyskum viðurskiftum, men hugsanin er góð. At skattgjaldarin fær størri ávirkan á, hvat tað er, hann skal gjalda fyri, er bæði rætt og rímligt.

Annars dárar Mikkjal Sørensen væl hugsanirnar viðvíkjandi skattaspurninginum í nýggju virkisráðgjáð hjá javnaðarflokkinum.

-Tað verður sagt, at trýstið á lág- og miðalinntøkum skal lækkast, og at øll skulu vinna eina skattafría upphædd, sum svarar til fólkapensjónina, og tað dárar mær stak væl. Og eg rokni eisini við, at tað ber til, um vit fara meiri inn á at gjalda nýtsluskatt í staðin fyri inntøkuskattin.

Persónliga heldi eg, at javnaðarflokkurin eigur at leggja alla orku í at fáa hesi viðurskiftini broytt. Tað er eisini týðningarmikið, at tað er fólkinum greitt, hvat langtíðarmálið er, og at tey tiltøk, sum verða fram í dagliga politiska yrkinum alla tíðina bera á kósina, sum ber móti langtíðarmálinum.

Týðningarmikið lógarsmíð

Tað árið meðan Mikkjal Sørensen var formaður í rættarnevndini, vóru nógv týðningarmikil mál fyri í lögtinginum, sum vórðu beind í rættarnevndina. Her verður hugsað um lógina um lögtingsins umboðsmann, lógin um alment innlit og so allar vinnulógirnar, sum nú eru samtyktar.

-Tað skal ikki vera nøkur loyna, at málsøkini, sum hava mín størsta áhuga eru fíggar- og skattamál, og at verða nevndarlímur og formaður í rættarnevndini hevði eg ongur hugsanir

um. Men umstøðurnar lagðu tað soleiðis, at eg gjørdist formaður eitt ár, og eg má siga, at tað var spennandi at arbeiða nevndu mál ígjøgnum.

Størsti trupulleikin í tí sambandinum var tann, at málini komu ov seint fram í tinginum og túsíð varð tíðin at arbeiða í nevndini ofta ov

stutt. Tað er ein óskikkur, at øll tingmálið koma bótandi seinasta framløgudag. Tingmenn og landsstýri vita, nær síðsti framløgudagur er, og um tingsarbeiðið skal ganga væl, so er neyðugt, at tingmenn og landsstýrið leggja seg meiri eftir alla tíðina at syrgja fyri, at mál koma fram.

Størsti skansin er Suðuroyggin

Síðani 1932 hava altíð tveir umdømisvaldir javnaðarmenn umboðað sunnasta valdømið í landinum

Tað verður ofta havt á munni, og tað slepst ikki uttan um tað: Suðuroyggin er háborgin hjá javnaðarflokkinum. Seinast hetta var undirstrikað, var á lögtingsvalinum í 1990, tá flokkurin fekk 1.686 atkvøður í Suðuroy og triggjar umdømisvaldar tingmenn.

Men at suðuroyingar stuðla javnaðarflokkinum væl er einki nýtt. Fyrstu ferð flokkurin stóð upp eftir stovnanina í 1925 var til lögtingsvalið í 1928, og tá var annar av teimum báðum, sum vórðu valdir at umboða flokkin, valdur í Suðuroy.

tjakinum. Á valinum í 1943 fekk fólkaflokkurin fyrri fyrstu ferð mann valdan í Suðuroy, og javnaðarflokkurin og sambandsflokkurin fingur tveir í part.

Fimtiárin vóru vánalig flestu staðni í Føroyum, og tá spurningarnir um sosiala trygdarmetið stóðu frammarlaga í politiska tjakinum, góvu suðuroyingar javnaðarflokkinum aftur dygga undirtøku. Í 1958 hevði flokkurin sítt besta val, og tá stóðu suðuroyingar ikki aftastir. Triggjar javnaðarmenn vórðu valdir, og hetta talið varð hildið tvey tey næstu valini.

so stríðið at vinna triðja mannin aftur, var, at tjóðveldisflokkurin hevði vaksið seg so mikið stóran, at hann átti ein umdømisvaldan bæði í 1970, 1974 og aftur síðani 1984.

Vit søu oman fyri, at tá kreppan gjørdi vart við seg í triatiárunum og fimtiárunum, øktist atkvøðutalið hjá javnaðarflokkinum í Suðuroy, og tá kreppan aftur gjørdi um seg í okkara tíð, tókst suðuroyingar at leita á somu politisku rök. Í hvussu so er fekk javnaðarflokkurin í Suðuroy á seinasta vali størri undirtøku, enn hann nakrantíð áður hevði fingið. 1686 atkvøður fekk flokkurin, og triggjar umdømisvaldar tingmenn.

Men tað skal ikki so ógvuliga nógv til at missa triðja mannin. Um sambandsflokkurin hevði fingið níggju atkvøður meiri, enn suðuroyingar góvu teimum, so fekk hann umdømisvaldan mann í staðin fyri ein eykavaldan. Og so hevði ein javnaðarmaður færri verið, uttan at hann hevði komið aftur sum eykamaður. Tað vil siga, at valdømið hevði verið verri umboðað í tingmannatali, enn tað hevur verið síðani 1990.

Stóra undirtøku kreppuárin

Triatiárin vóru einki serlig í Føroyum, og í hvussu so er suðuroyingar valdu tá at standa saman um javnaðarflokkin. Tað sæst aftur í, at flokkurin bæði á valinum í 1936 og aftur í 1940 fekk triggjar menn valdar har suðuri.

Krígssárin høvdu umskifti við sær á so nógvum økjum. Hetta gjørdi seg eisini galdandi í atkvøðubýtinum millum flokkarnar, ikki minst í spurninginum um viðurskiftini millum Føroyar og Danmark komu at standa so frammarlaga í politiska

Stríðið at fáa triðja mannin

Í 1970 datt talið niður á tveir umdømisvaldar, og har var tað eisini í 1974. Í 1978 vóru teir triggjar aftur, men tey næstu trý valini vóru tveir javnaðarmenn valdir. Tað var ikki tí, suðuroyingar vendu flokkinum bakið. Heldur tvørtur í móti, tí atkvøðutalið lá við øll valini – burtursæð frá í 1984, tá tað var 1457 – stóðugt oman fyri fimtan hundrad, og í 1988 var tað 1607, men hóast tað eydnaðist ikki at vinna triðja mannin aftur. Orsøkin til, at tað gekk

Rullandi útgjaldið má takast av

– og gjaldið sett til 90% av vanligari løn

Fyri brátt tveimum árum síðan bleiv ein skipan sett í verk, sum fekk navnð Arbeiðsloysistryggingin. Henda skipan skuldi tryggja teimum, sum vóru og komu at blíva arbeiðsleys, rætt til løn, meðan tey vóru tøk á arbeiðsmarknaðinum. Somuleiðis skuldu tey, sum arbeiða á fiskavirkjum og ikki finga fulla vikuløn, fáa løn fyri 32 útar.

Hvussu hevur henda trygging so roynst? Jú, tá hon bleiv sett í verk, var hon eitt stig á leiðini at tryggja

fólki við ongum ella næstan ongum arbeiði mannsømulig kor her á hesum nú einaferð so harðbalnu klettum.

Men stokkut var gleðin. Nú bert tvey ár seinni er henda skipan komin (orsaka málburðin) á gravarbakka. Vit, sum gera nýtslu av hesi skipan, hava verið vitni til at sett er í verk eitt sokallað rullandi útgjald, sum hevur havt við sær at útgjaldið er minkað so nógv, at tað er hvørki til at liva av ella at liva við.

Hvat gera vit, sum bjóða

okkum fram sum valevni, við hesi eftirhondini ótolandi viðurskifti?

Mitt boð uppá hetta er at rullandi útgjaldið verður avtikið beinanvegin og gjaldið sett til 90% av eini vanligari vikuløn. Hvussu tryggja vit so eina tílka skipan?

Akutti peningatørvurin verður tryggjaður við láni, sum landskassin veðheldur fyri. Á fíggarlógini fyri 1995 skal avsetast peningur til at gjalda hallið hjá ALS. Hetta hevði verið ein góð

hjálp til at steðga tí stóru fólkaflýtingini av landinum.

Niclas Sigurheim, valevni javnaðarflokksins í Suðuroy

